

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آخرین بهار تلخ

گزارش عملکرد حمل و نقل ریلی
(سه ماهه اول سال ۱۴۰۳)

منبع: ماهنامه‌های آماری شرکت راه آهن ج.ا.ا.

گروه مطالعات سیاست گذاری و پایش فضای کسب و کار انجمن صنفی شرکت های حمل و نقل ریلی و خدمات وابسته می کوشد با تهیه گزارش های آماری، تصویری شفاف از عملکرد گذشته صنعت و اثرات آن روی شاخص های مختلف حمل و نقل ریلی تهیه و منتشر نماید.

این گزارش های آماری ضمن فراهم نمودن ابزارهای تحلیلی برای شرکت های عضو انجمن، مدیران و کارشناسان بخش خصوصی و دولتی، آنها را در اتخاذ تصمیمات مبتنی بر شرایط واقعی در دو سطح سیاست گذاری کلان و بنگاهداری یاری می کند.

گزارش پیش رو شاخص های مهم این صنعت را در بازه ۳ ماهه نخست سال ۱۴۰۳ با مدت مشابه ۳ سال گذشته و همچنین ۳ فصل پیش مقایسه می کند. امید است با افزایش دقت و جامعیت تصمیمات مدیران بر مبنای آمار و اطلاعات به روز، شاهد بهبود و پیشرفت در صنعت حمل و نقل ریلی کشور باشیم.

شاخص های بخش باری

شاخص های بخش مسافری

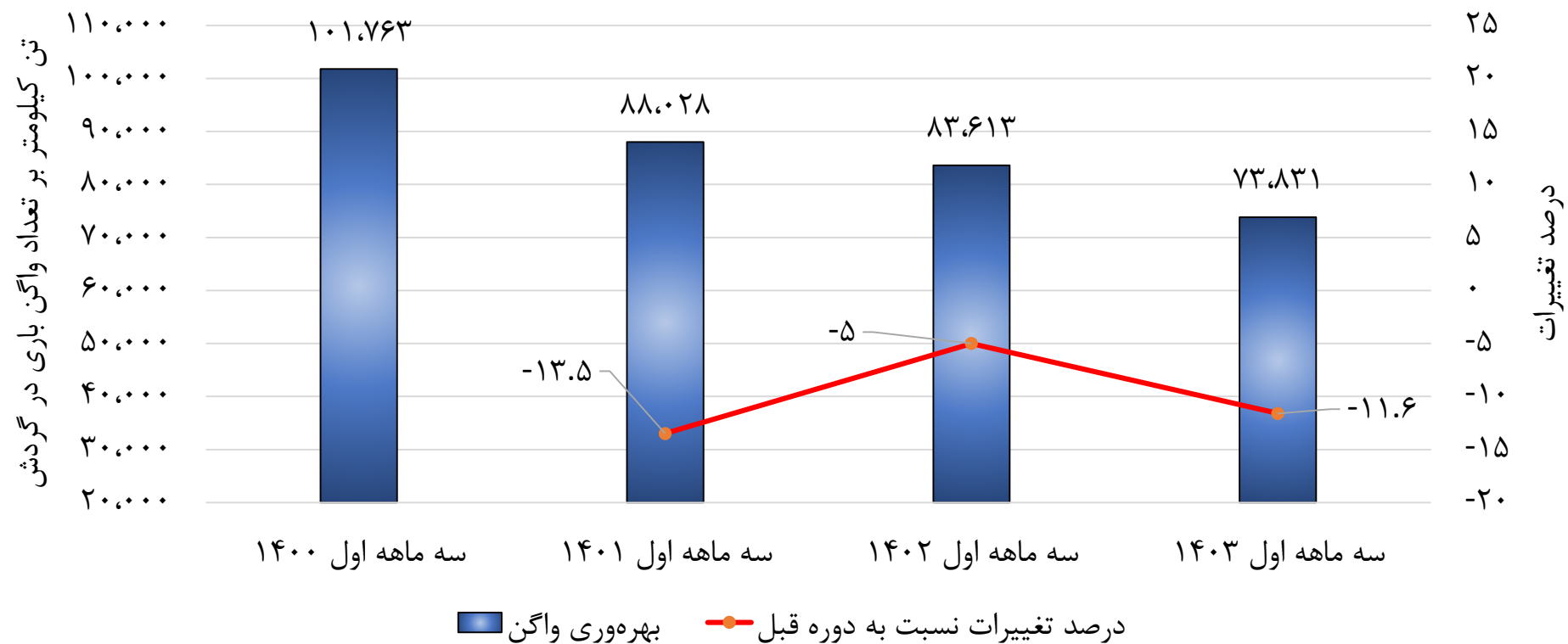
شاخص های بخش نیروی کشش

روند تغییرات شاخص‌های مهم بخش باری در ۳ ماهه نخست سال ۱۴۰۳ و مقایسه آن با مدت مشابه ۳ سال گذشته

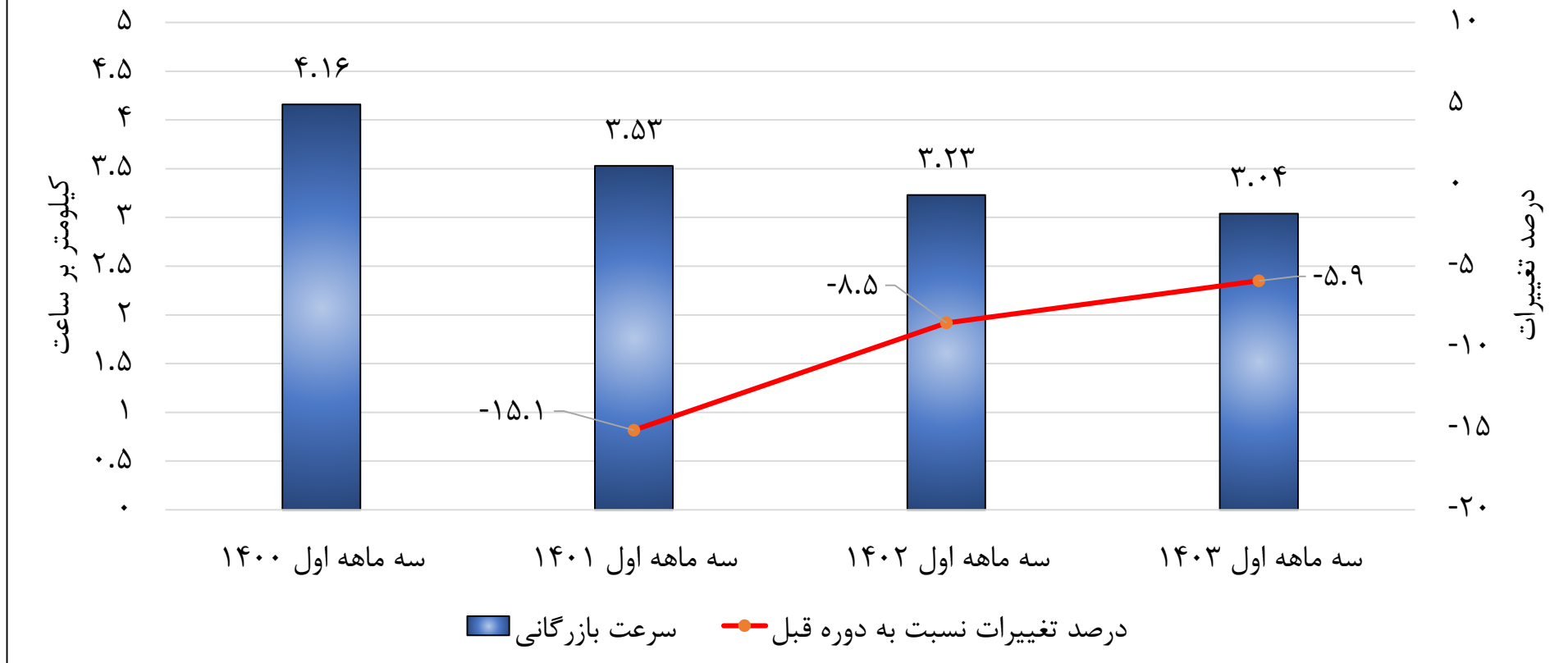
شاخص	واحد	۳ ماهه اول ۱۴۰۰	۳ ماهه اول ۱۴۰۱	۳ ماهه اول ۱۴۰۲	۳ ماهه اول ۱۴۰۳
تناژ داخلی	هزار تن	۱۲/۳۲۸	۱۱/۶۰۲	۱۱/۲۶۴	۹/۸۶۸
	درصد تغییرات نسبت به سال قبل		-۵.۹	-۲.۹	-۸.۲
تناژ ترانزیت	هزار تن	۵۴۲	۴۳۵	۳۷۰	۴۶۸
	درصد تغییرات نسبت به سال قبل		-۱۹.۷	-۱۴.۹	۲۶.۵
تناژ کل	هزار تن	۱۲/۸۷۰	۱۲/۰۳۷	۱۱/۶۳۴	۱۰/۳۳۶
	درصد تغییرات نسبت به سال قبل		-۶.۵	-۳.۳	-۱۱.۲
تن کیلومتر داخلی	میلیون تن کیلومتر	۸/۲۴۸	۷/۳۹۷	۷/۵۵۴	۶/۸۵۳
	درصد تغییرات نسبت به سال قبل		-۱۰.۳	۲.۱	-۹.۳
تن کیلومتر ترانزیت	میلیون تن کیلومتر	۷۸۱	۶۳۰	۲۳۹	۴۸۴
	درصد تغییرات نسبت به سال قبل		-۱۹.۳	-۶۲.۱	۱۰۲.۵
تن کیلومتر کل	میلیون تن کیلومتر	۹/۰۲۹	۸/۰۲۷	۷/۷۹۳	۷/۳۳۷
	درصد تغییرات نسبت به سال قبل		-۱۱.۱	-۲.۹	-۵.۹
تعداد واگن باری در گردش	دستگاه	۲۷/۰۱۷	۲۸/۰۱۰	۳۰/۱۱۵	۳۰/۹۴۰
	درصد تغییرات نسبت به سال قبل		۳.۷	۷.۵	۲.۷
مسافت پیمایش واگن‌ها	میلیون کیلومتر	۲۵۱	۲۲۱	۲۱۷	۲۰۳
	درصد تغییرات نسبت به سال قبل		-۱۲.۰	-۱.۸	-۶.۵
متوسط بهره‌وری ماهیانه واگن‌های باری	تن کیلومتر به ازای هر واگن	۱۰۱/۷۶۳	۸۸/۰۲۸	۸۳/۶۱۳	۷۳/۸۳۱
	درصد تغییرات نسبت به سال قبل		-۱۳.۵	-۵.۰	-۱۱.۶
سرعت بازرگانی واگن‌های باری	کیلومتر بر ساعت	۴.۱۶	۳.۵۳	۳.۲۳	۳.۰۴
	درصد تغییرات نسبت به سال قبل		-۱۵.۱	-۸.۵	-۵.۹

متوسط بهره‌وری ماهیانه واگن‌های باری (متوسط تن کیلومتر بار داخلی بر تعداد واگن‌های باری در گردش)

سرعت بازرگانی

(متوسط مسافت سیر واگن‌های باری در گردش بر تعداد روزهای دوره، بر ۲۴ ساعت)

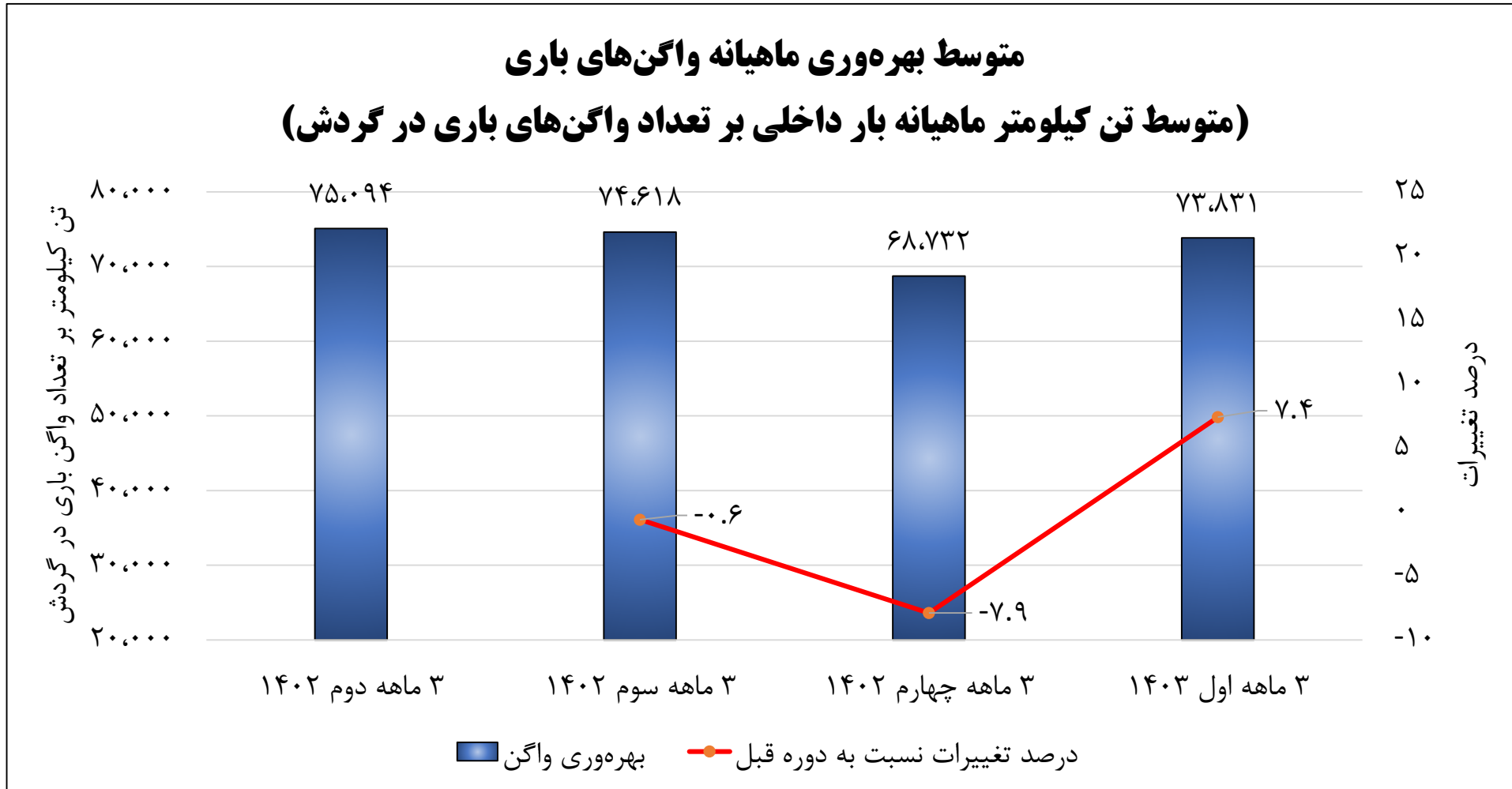
روند تغییرات شاخص‌های مهم بخش باری در ۴ فصل اخیر

شاخص	واحد	۳ ماهه دوم ۱۴۰۲	۳ ماهه سوم ۱۴۰۲	۳ ماهه چهارم ۱۴۰۲	۳ ماهه اول ۱۴۰۳
تناژ داخلی	هزار تن	۱۰/۰۸۴	۱۰/۲۹۹	۹/۷۸۰	۹/۸۶۸
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل		۲.۱	-۵.۰	۵.۷
تناژ ترانزیت	هزار تن	۲۸۷	۴۵۷	۴۵۶	۴۶۸
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل		۵۹.۲	-۰.۲	۲.۶
تناژ کل	هزار تن	۱۰/۳۷۱	۱۰/۷۵۶	۱۰/۲۳۶	۱۰/۳۳۶
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل		۳.۷	-۴.۸	۱.۰
تن کیلومتر داخلی	میلیون تن کیلومتر	۶/۸۴۹	۶/۸۸۴	۶/۳۴۴	۶/۸۵۳
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل		۰.۵	-۷.۸	۸.۰
تن کیلومتر ترانزیت	میلیون تن کیلومتر	۲۷۰	۴۸۳	۵۳۳	۴۸۴
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل		۷۸.۹	۱۰.۴	-۹.۲
تن کیلومتر کل	میلیون تن کیلومتر	۷/۱۱۹	۷/۳۶۷	۶/۸۷۷	۷/۳۳۷
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل		۳.۵	-۶.۷	۶.۷
تعداد واگن باری در گردش	دستگاه	۳۰/۴۰۲	۳۰/۷۵۲	۳۰/۷۶۷	۳۰/۹۴۰
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل		۱.۲	۰.۰	۰.۶
مسافت پیمایش واگن‌ها	میلیون کیلومتر	۱۹۸	۲۰۲	۱۹۰	۲۰۳
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل		۲.۰	-۵.۹	۶.۸
متوسط بهره‌وری ماهیانه واگن‌های باری	تن کیلومتر به ازای هر واگن	۷۵/۰۹۴	۷۴/۶۱۸	۶۸/۷۳۲	۷۳/۸۳۱
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل		-۰.۶	-۷.۹	۷.۴
سرعت بازرگانی واگن‌های باری	کیلومتر بر ساعت	۲.۹۲	۳.۰۴	۲.۸۶	۳.۰۴
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل		۴.۱	-۶.۰	۶.۳

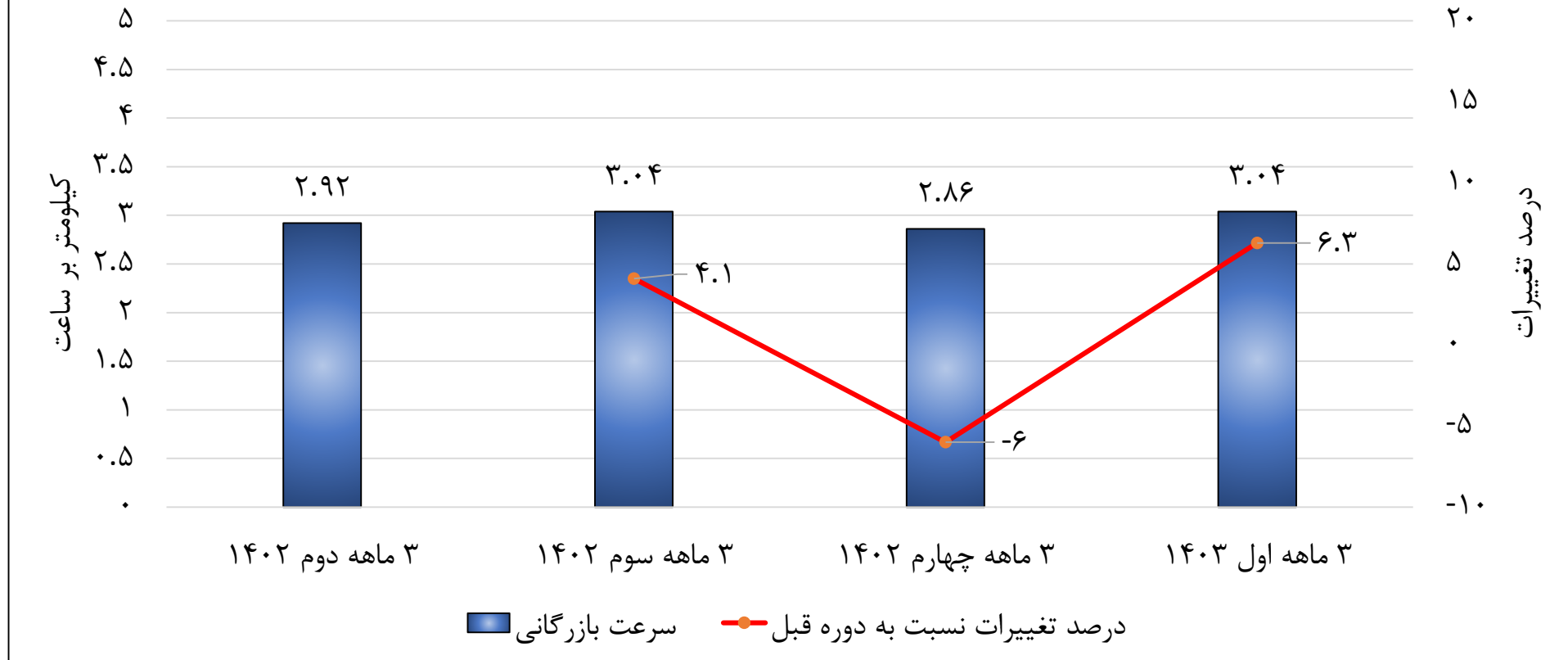
انجمن صنعتی شرکت‌های حمل و نقل ریلی
و خدمات وابسته

متوسط بهره‌وری ماهیانه واگن‌های باری (متوسط تن کیلومتر بار داخلی بر تعداد واگن‌های باری در گردش)

سرعت بازرگانی

(متوسط مسافت سیر واگن‌های باری در گردش بر تعداد روزهای دوره، بر ۲۴ ساعت)

شاخص های بخش باری

شاخص های بخش مسافری

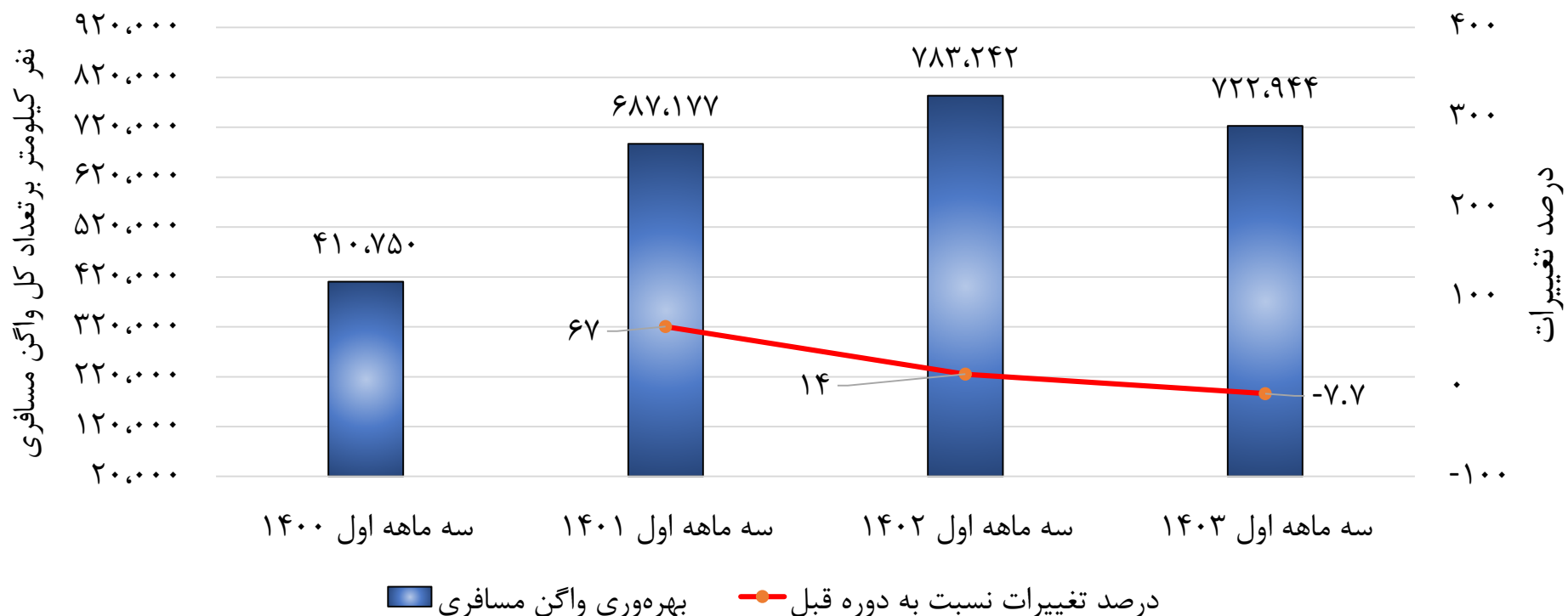
شاخص های بخش نیروی کشش

رشد تغییرات شاخص‌های مهم بخش مسافری در ۳ ماهه نخست سال ۱۴۰۳ و مقایسه آن با مدت مشابه ۳ سال گذشته

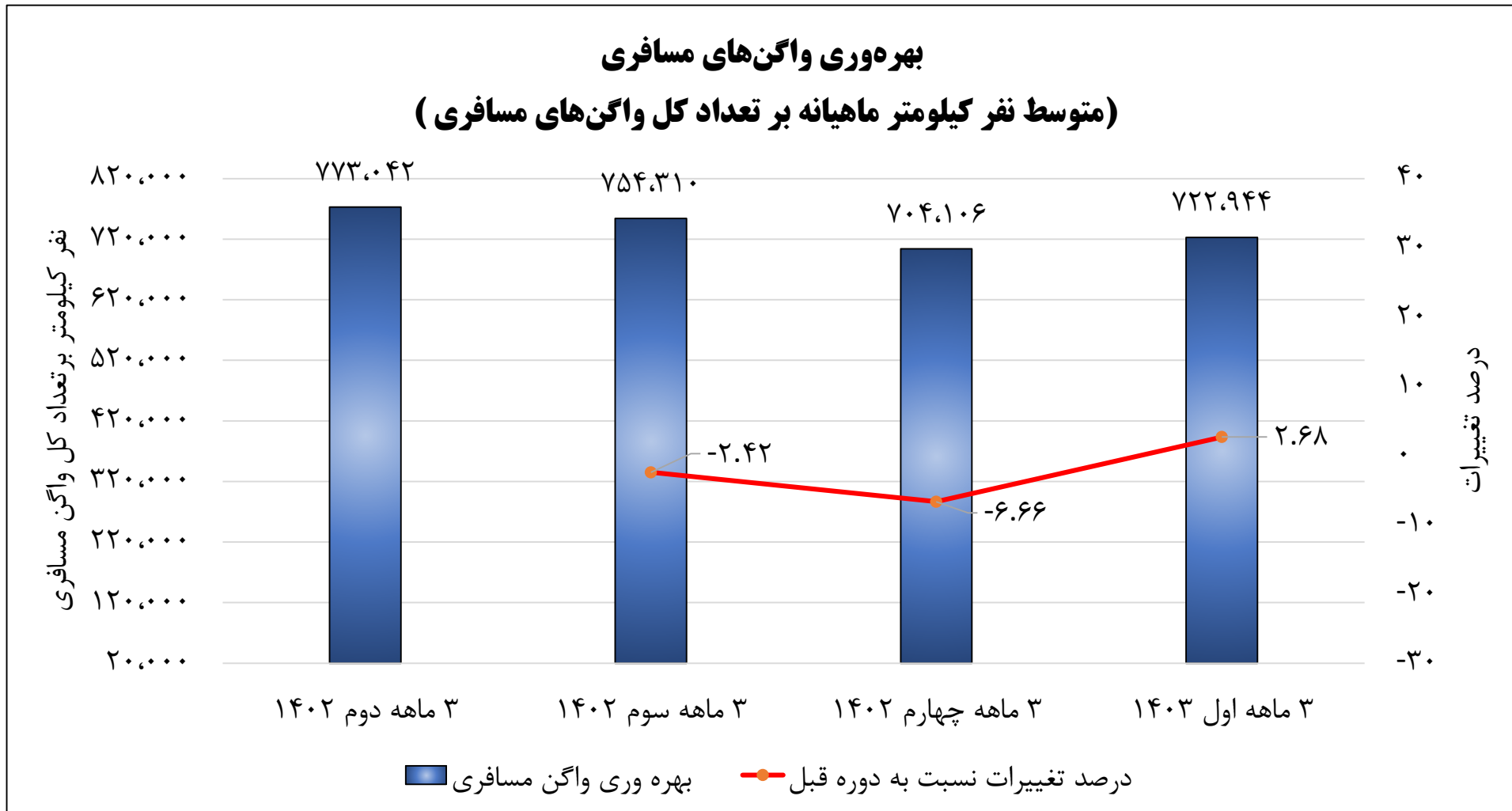

شاخص	واحد	۳ ماهه اول ۱۴۰۰	۳ ماهه اول ۱۴۰۱	۳ ماهه اول ۱۴۰۲	۳ ماهه اول ۱۴۰۳
تعداد مسافر	هزار نفر	۴/۳۲۷	۶/۹۶۸	۸/۱۶۴	۷/۵۷۵
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل		۶۱.۰	۱۷.۲	-۷.۲
نفر کیلومتر	میلیون نفر کیلومتر	۲/۲۳۹	۳/۷۱۹	۴/۳۰۰	۴/۰۰۸
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل		۶۶.۱	۱۵.۶	-۶.۸
تعداد کل واگن مسافری	دستگاه	۱/۸۱۷	۱/۸۰۴	۱/۸۳۰	۱/۸۴۸
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل		-۰.۷	۱.۴	۱.۰
متوسط بهره‌وری ماهیانه واگن‌های مسافری	نفر کیلومتر به ازای هر واگن	۴۱۰/۷۵۰	۶۸۷/۱۷۷	۷۸۳/۲۴۲	۷۲۲/۹۴۴
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل		۶۷	۱۴	-۷.۷۰

بهره‌وری واگن‌های مسافری (متوسط نفر کیلومتر ماهیانه بر تعداد کل واگن‌های مسافری)

شاخص	واحد	۳ ماهه دوم ۱۴۰۲	۳ ماهه سوم ۱۴۰۲	۳ ماهه چهارم ۱۴۰۲	۳ ماهه اول ۱۴۰۳
تعداد مسافر	هزار نفر	۸/۰۶۴	۸/۰۴۷	۷/۵۰۹	۷/۵۷۵
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل		-۰.۲	-۶.۷	۰.۹
نفر کیلومتر	میلیون نفر کیلومتر	۴/۲۴۴	۴/۱۵۷	۳/۸۹۳	۴/۰۰۸
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل		-۲.۰	-۶.۴	۳.۰
تعداد کل واگن مسافری	دستگاه	۱/۸۳۰	۱/۸۳۷	۱/۸۴۳	۱/۸۴۸
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل		۰.۴	۰.۳	۰.۳
متوسط بهره‌وری ماهیانه واگن‌های مسافری	نفر کیلومتر به ازای هر واگن	۷۷۳/۰۴۲	۷۵۴/۳۱۰	۷۰۴/۱۰۶	۷۲۲/۹۴۴
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل		-۲.۴۲	-۶.۶۶	۲.۶۸

شاخص های بخش باری

شاخص های بخش مسافری

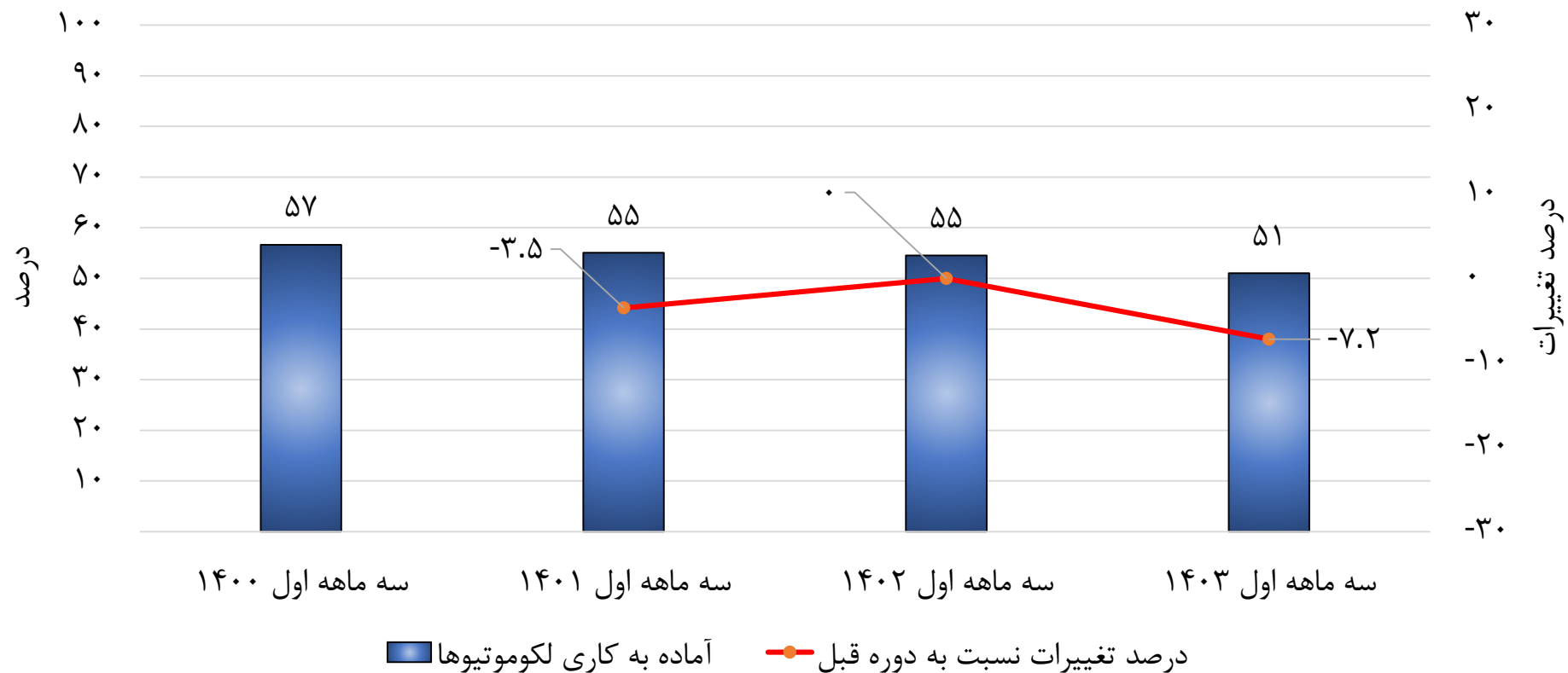
شاخص های بخش نیروی کشش

رند تغییرات شاخص‌های مهم بخش نیروی کشش در ۳ ماهه نخست سال ۱۴۰۳ و مقایسه آن با مدت مشابه ۳ سال گذشته

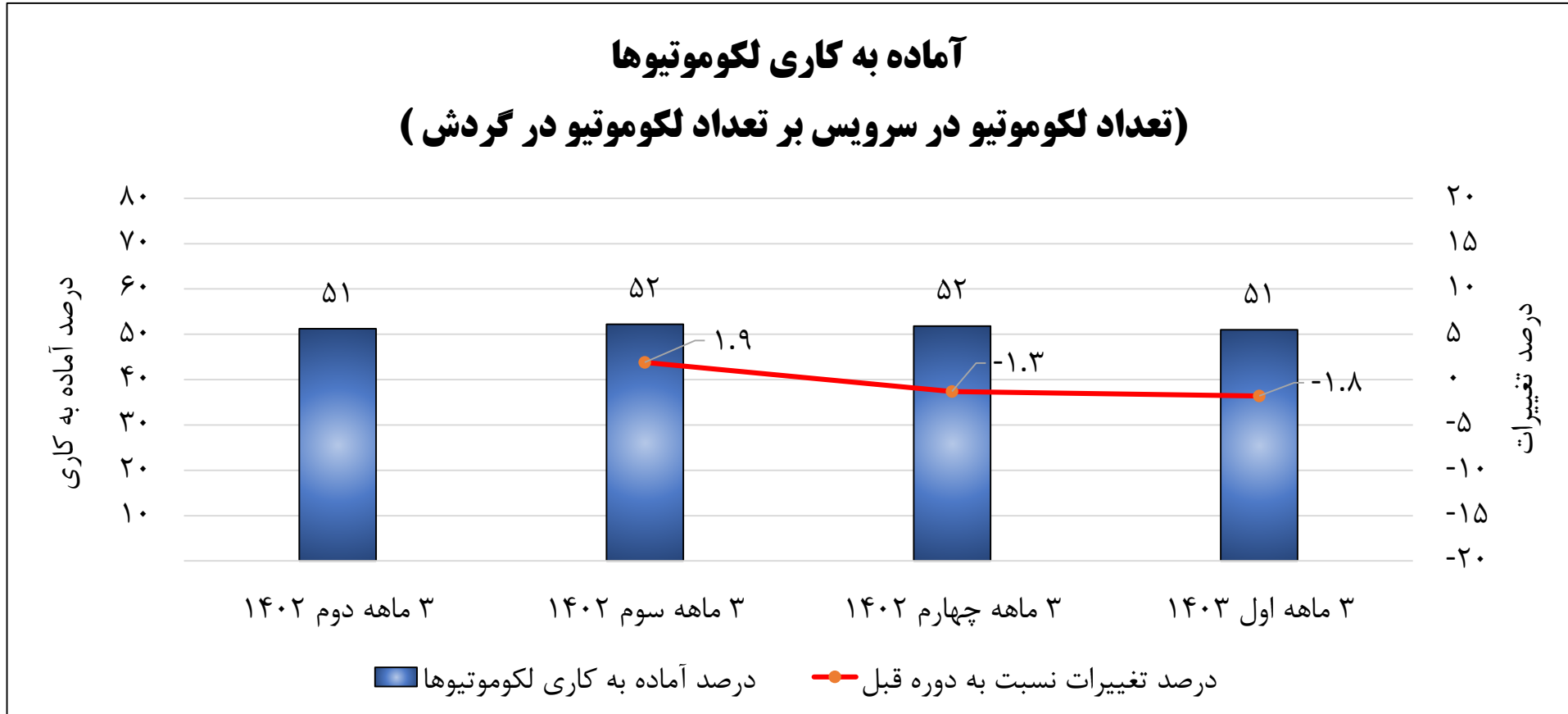

شاخص	واحد	۳ ماهه اول ۱۴۰۰	۳ ماهه اول ۱۴۰۱	۳ ماهه اول ۱۴۰۲	۳ ماهه اول ۱۴۰۳
تعداد لکوموتیو در سرویس	دستگاه	۵۴۱	۵۲۸	۵۴۰	۵۱۵
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل		-۲.۴	۲.۳	-۴.۶
تعداد کل لکوموتیو	دستگاه	۹۵۵	۹۵۹	۹۹۰	۱/۰۱۳
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل		۰.۴	۳.۲	۲.۳
درصد آماده به کاری لکوموتیوها	درصد	۵۷	۵۵	۵۵	۵۱
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل		-۳.۵	-	-۷.۲

درصد آماده به کاری لکوموتیوها (تعداد لکوموتیو در سرویس بر تعداد لکوموتیو در گردش)

شاخص	واحد	۳ ماهه دوم ۱۴۰۲	۳ ماهه سوم ۱۴۰۲	۳ ماهه چهارم ۱۴۰۲	۳ ماهه اول ۱۴۰۳
تعداد لکوموتیو در سرویس	دستگاه	۵۰۹	۵۲۲	۵۲۱	۵۱۵
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل		۲.۶	-۰.۲	-۱.۲
تعداد کل لکوموتیو	دستگاه	۹۹۴	۱/۰۰۰	۱/۰۰۶	۱/۰۱۳
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل		۰.۶	۰.۶	۰.۷
درصد آماده به کاری لکوموتیوها	درصد	۵۱	۵۲	۵۲	۵۱
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل		۱.۹	-۱.۳	-۱.۸

- شاخص بهره‌وری ماهیانه واگن‌های باری و سرعت بازرگانی نشان‌دهنده چابکی سیستم حمل‌ونقل است و این شاخص‌ها از آن‌جا که مقدار بهره‌برداری از واگن باری را نشان می‌دهد برای سرمایه‌گذاران بخش خصوصی بسیار حائز اهمیت است. متوسط بهره‌وری ماهیانه واگن‌های باری در ۳ ماهه اول سال ۱۴۰۳ (۷۳ هزار تُن کیلومتر به ازای هر واگن باری) افت ۱۱.۶ درصدی نسبت به مدت مشابه سال ۱۴۰۲ داشته است و در همین مدت سرعت بازرگانی واگن‌های باری با افت ۵.۹ درصدی نسبت به مدت مشابه سال ۱۴۰۲ به عدد ۳.۰۴ کیلومتر بر ساعت رسیده است. تأسف برانگیز است که دو شاخص مذکور در فصل بهار ۱۴۰۳ کمترین مقدار را در میان سه ماهه اول چهار سال اخیر دارد.
- متوسط بهره‌وری ماهیانه واگن‌های مسافری در سه ماهه اول سال ۱۳۹۹ به دلیل محدودیت‌های ایجاد شده ناشی از همه‌گیری ویروس کرونا به شدت کاهش یافت و به حدود ۹۰ هزار نفر کیلومتر به ازای هر واگن مسافری رسید. به تدریج و با رفع محدودیت‌های فوق‌الذکر، این شاخص در مدت مشابه سال‌های ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۲ بهبود پیدا کرد اما در سه ماهه اول سال ۱۴۰۳ این شاخص با رسیدن به عدد ۷۲۳ هزار نفر کیلومتر به ازای هر واگن مسافری، کاهش ۷.۷ درصدی نسبت به مدت مشابه سال ۱۴۰۲ داشته است. در سه ماهه نخست ۱۴۰۳ شاخص مذکور نسبت به زمستان ۱۴۰۲ حدود ۲.۷ درصد افزایش یافته است.

- از نظر متخصصان ریلی، مهم ترین دلیل افت شدید عملکرد حمل و نقل ریلی در سال های اخیر، کاهش آماده به کاری لکوموتیوها بوده است به طوری که درصد آماده به کاری لکوموتیوها در سه ماهه نخست سال ۱۴۰۳، به کمترین مقدار خود (۵۱ درصد) در میان سال های اخیر رسیده است لذا ادعاهای مکرر چند ماه گذشته مدیران ارشد راه آهن مبنی بر رشد آماده به کاری ناوگان لکوموتیو مانند بسیاری دیگر از ادعاهای ایشان در ایام پایانی خدمت خود در راه آهن صحیح نبود و به نظر می رسد این آمارسازی های خلاف واقع و مغایر با نظرات کارشناسان، صرفاً با هدف نمایش یک کارنامه مثبت در حال انجام بود. قطعاً بر خلاف تبلیغات پرهزینه و خبرسازی های آقای میعاد صالحی، مدیریت قبلی راه آهن، و مصاحبه پر خطای برخی منصوبان ایشان، که خود را از دایره مقصران این سقوط بی سابقه خارج می دانستند، اولین مقصر پیدایش این وضع ناگوار، انتصاب سیاسی ایشان در ابتدای دولت سیزدهم بود و بدیهی است که سهم اصلی تقصیر را در این زمینه نمی توان به گردن کسانی خارج از راه آهن انداخت! از دلایل افول عملکرد بخش نیروی کشش و بگرنج شدن وضعیت این بخش می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- ناتوانی شرکت راه آهن ج.ا.ا در نگهداری و تعمیر لکوموتیوهای دولتی تحت مالکیت خود به دلیل مشکلات مالی، که در صورت دست برداشتن دولت از مالکیت این ناوگان و واگذاری آنها به بخش خصوصی (طبق قانون)، شاهد انباشتن این تعداد خرابی نبودیم؛
- رسوب مطالبات شرکت های خصوصی مالک لکوموتیو نزد راه آهن و کمبود نقدینگی این شرکت ها برای تعمیر و نگهداری لکوموتیوهای خصوصی، که این نیز ناشی از برهم خوردن توازن دخل و خرج راه آهن با تصدی گری غیر ضروری و مدیریت کم کیفیت دولتی است؛
- پافشاری غلط مسئولین شرکت راه آهن بر حفظ و حتی افزایش تصدی گری این شرکت در بهره برداری از دارایی های ریلی کشور بر خلاف قوانین و اسناد بالادستی